

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 697/2016-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2017 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Michalom Treščákom, Thurzova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 385/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 385/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 385/2010 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie, a to každému z nich samostatne v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 720,72 € (slovom sedemstodvadsať eur a sedemdesiatdva centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Michala Treščáka, Thurzova 6, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 385/2010.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 18 C 385/2010, a to v postavení žalovaných. Predmetné konanie sa začalo doručením žaloby okresnému súdu 25. októbra 2010, ktorou sa žalobca domáha *«zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k pozemkom - parcelám registra „[REDAKOVANÉ]»*, pričom ku dňu doručenia sťažnosti ústavnému súdu trvá skoro 6 rokov a dosiaľ nebolo právoplatne skončené.

3. Sťažovatelia v sťažnosti opísali doterajší priebeh konania a poukázali na to, že okresný súd napriek doterajšej dĺžke konania vo veci meritórne nerozhodol ani raz. Podľa sťažovateľov okresný súd svojím postupom v namietanom konaní porušil ich právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru), a preto ústavnému súdu navrhli, aby o ich sťažnosti takto rozhodol:

„Právo sťažovateľov 1/, 2/ a 3/ na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľov 1/, 2/ a 3/ na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 385/2010 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 385/2010 konal bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva každému zo sťažovateľov finančné zadostučinenie vo výške 3000 € (sťažovateľovi 1/ 3000 €, sťažovateľovi 2/ 3000 € a sťažovateľovi 3/ 3000 €), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť im do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Košice-okolie je povinný nahradiť sťažovateľom 1/, 2/ a 3/ trovy právneho zastúpenia k rukám ich právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

4. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 697/2016-14 z 23. novembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii

Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd listom sp. zn. 1 Spr V/584/16 zo 7. decembra 2016, v ktorom chronologicky označil jednotlivé úkony okresného súdu v namietanom konaní a uviedol:

„Po podaní sťažnosti žalobcu na prieťahy v konaní dňa 4.2.2014 a dňa 8.1.2016, bolo sťažovateľovi listom zo dňa 4.3.2014 a 15.2.2016 oznámené, že vzhľadom na priebeh vykonávaných procesných úkonov súdu v konaní a zistené obdobia nečinnosti súdu v období od septembra 2013 do februára 2014 a od februára 2015 do augusta 2015 bola jeho sťažnosť na prieťahy v konaní vyhodnotená ako dôvodná. Predsedníčkou súdu boli prijaté opatrenia na zabezpečenie plynulosti konania spočívajúce v nariadení dohľadu predsedníčky súdu nad ďalším priebehom konania a to každé tri mesiace. ...

Napriek nečinnosti súdu vo vyššie uvedených obdobiach (spolu v trvaní 11 mesiacov) a v období od mája 2016 do septembra 2016 (4 mesiace), mám za to, že sťažovateľom žiadané finančné zadosťučinenie je neprímerane vysoké a navrhujem ústavnému súdu, aby v prípade vyslovenia, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote porušené bolo, priznal mu nižšie ako žiadané finančné zadosťučinenie.“

6. Podaním doručeným ústavnému súdu 21. decembra 2016 sťažovatelia v reakcii na vyjadrenie okresného súdu zotrvali na dôvodnosti svojej sťažnosti a uviedli:

„Z vyjadrenia je zrejmé, že predsedníčka Okresného súdu Košice – okolie uznáva, že sťažnosť je dôvodná, teda že v konaní vedenom pod sp. zn. 18C 385/2010 dochádza k zbytočným prieťahom. Podstata veci nie je teda medzi stranami konania sporná a je preto namieste vysloviť porušenie sťažovateľmi namietaných základných práv a slobôd. Sporná medzi stranami je len výška žiadaného finančného zadosťučinenia, ktorú predsedníčka súdu v jej vyjadrení namieta.

Pokiaľ predsedníčka Okresného súdu Košice – okolie poukazuje na to, že po podaní sťažností mojimi klientmi v roku 2014 a 2016 na prieťahy v konaní boli predsedníčkou súdu

prijaté opatrenia na zabezpečenie plynulosti konania, je zrejmé, že tieto opatrenia boli celkom neefektívne, nakoľko od roku 2014 uplynuli doposiaľ ďalšie dva roky a vo veci nebolo meritórne okresným súdom rozhodnuté.

Sme presvedčení, že obdobie nečinnosti okresného súdu je výrazne dlhšie, než uvádza predsedníčka Okresného súdu Košice – okolie v jej vyjadrení na sťažnosť. Obdobie súdneho konania je potrebné vnímať ako celok, ktorý trvá už 6 rokov, bez akéhokoľvek meritórneho rozhodnutia, čo nasvedčuje celkovej neefektívnosti vedenia konania.“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľov upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

8. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 18 C 385/2010 v spojení so sťažnosťou a vyjadrením okresného súdu k sťažnosti zistil tento priebeh konania:

Okresnému súdu bola 25. októbra 2010 doručená žaloba [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva (reálnym rozdelením pozemkov) proti 11 žalovaným, medzi ktorými sa nachádzali aj nezistení vlastníci, za ktorých konal Slovenský pozemkový fond (ďalej len „SPF“).

V nasledujúcom období (v trvaní necelého 1 roka) okresný súd vykonal prvotné procesné úkony, t. j. zaslal žalobu na vyjadrenie žalovaným, a následne ich vyjadrenia zaslal žalobcovi, ktorý reagoval 25. marca 2011 podaním so spresnením petitu, v ktorom okrem spresnenia pôvodnej alternatívy vyporiadania (rozdelenie pozemkov a prikázanie do jeho vlastníctva len novovytvoreného pozemku vo výmere zodpovedajúcej jeho podielu) uviedol aj ďalšiu alternatívu vyporiadania, a to prikázanie pozemkov v celosti do jeho výlučného vlastníctva za náhradu. Okresný súd ďalej nariadil prvé pojednávanie

na 14. júl 2011, ktoré bolo zrušené (pre nevykázanie doručenia predvolania žalovanej v 5. rade a ospravedlnenie sa SPF) a nový termín pojednávania bol určený na 19. august 2011, na ktorom došlo k prerokovaniu veci.

V ďalšom období (v trvaní skoro 1 a pol roka – od konca septembra 2011 do apríla 2013) okresný súd vykonával dokazovanie na určenie hodnoty sporných pozemkov, keďže žalovaní odmietali prvú alternatívu vyporiadania z dôvodu, že táto je v rozpore so zákazom drobenia pozemkov a preferovali alternatívu vyporiadania spoluvlastníctva prikázaním pozemkov do výlučného vlastníctva žalobcu, pričom sporná medzi účastníkmi zostala výška náhrady. V tomto období si okresný súd na návrh žalovaných vyžiadal stanoviská realitných kancelárií k cene pozemkov a stanovisko obce k možnostiam výstavby v danej lokalite a cenám pozemkov a zároveň bol žalobcom predložený znalecký posudok o určení ceny pozemkov ako poľnohospodárskej pôdy. Okresný súd nariadil dve znalecké dokazovania. Prvým znaleckým posudkom z odboru poľnohospodárstva, odvetvia odhadu hodnoty poľnohospodárskej pôdy (znalec [REDACTED]) bola určená cena pozemkov ako pozemkov poľnohospodárskych. Druhým posudkom z odboru stavebníctva, odvetvia odhadu hodnoty nehnuteľností (znalec [REDACTED]) bola určená cena pozemkov ako určených na výstavbu, pričom okresný súd zadal vypracovanie druhého posudku až potom, ako mu prvý znalec oznámil, že odbor jeho znaleckej činnosti mu neumožňuje zodpovedať otázky hodnoty pozemkov určených na výstavbu. Posledné vyjadrenia účastníkov k znaleckému dokazovaniu boli okresnému súdu doručené 15. apríla 2013, 24. apríla 2013 a 26. apríla 2013.

V ďalšom období (v trvaní 1 a pol roka – od mája 2013 do septembra 2014) okresný súd vyzval 5. augusta 2013 znalca na vyjadrenie sa k námietkam žalobcu (znalec sa vyjadril 2. septembra 2013) a obec na vyjadrenie, či je plánovaná výstavba na dotknutom území (obec sa vyjadrila 9. augusta 2013), zároveň nariadil niekoľko pojednávanií, z ktorých sa ani jedno neuskutočnilo. Konkrétne pojednávania nariadené na 26. september 2013 a 25. február 2014 boli zrušené z dôvodu ospravedlnenia sa právneho zástupcu žalobcu a pojednávanie nariadené na 24. apríl 2014 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne. Pokiaľ ide o pojednávanie nariadené na 14. august 2014, v spise nie je žiaden záznam o zrušení ani uskutočnení pojednávania. V tomto období boli okresnému súdu doručené písomné podania účastníkov, a to 30. mája 2014 žalobca vo vyjadrení vylúčil

alternatívu prikázania pozemkov v celosti do jeho vlastníctva za náhradu a vo vzťahu k rozdeleniu pozemkov prezentoval ďalšiu variantu (prikázanie nového pozemku o výmere zodpovedajúceho jeho podielu plus s navýšením výmery na 2001 m² s povinnosťou náhrady ostatným žalovaným za výmeru prevyšujúcu podiel žalobcu, t. j. za 678 m² s tým, že druhý nový pozemok zostane v spoluvlastníctve žalovaných) popri už skôr uvedenej variante rozdelenia (prikázanie nového pozemku o výmere 1323 m² zodpovedajúcej jeho podielu do jeho výlučného vlastníctva s tým, že druhý nový pozemok zostane v spoluvlastníctve žalovaných). Žalovaní zastúpení právnou zástupkyňou 13. augusta 2014 s návrhom žalobcu nesúhlasili.

Dňa 6. októbra 2014 došlo k zmene zákonného sudcu z [REDACTED]

V ďalšom období (v trvaní 2 rokov – od októbra 2014 do októbra 2016) sa konalo 28. novembra 2014 pojednávanie, na ktorom žalobca predložil neoverený geometrický plán k ním navrhovanej variante rozdelenia pozemkov prezentovanej už v jeho skoršom písomnom vyjadrení (prikázaním nového pozemku o výmere 2001 m² do jeho výlučného vlastníctva), pričom na pojednávaní za výmeru presahujúcu jeho podiel na spoločných pozemkoch navrhol náhradu 8 €/m². Žalovaní zastúpení právnou zástupkyňou 13. augusta 2014 s návrhom žalobcu nesúhlasili, SPF (za nezistených vlastníkov) s návrhom súhlasil. Pojednávanie bolo odročené na 26. február 2015 z dôvodu písomného predloženia návrhu formulovaného žalobcom na pojednávaní spolu s príslušným geometrickým plánom. Žalobca ich predložil 29. januára 2015, pričom ním už skôr prezentované dva návrhy rozdelenia pozemkov prezentoval ako dve rovnocenné alternatívy a opakovane dôvodil, že ide o rozdelenie pre účely výstavby prístupovej cesty (aj toho času vysypanej štrkom) k jeho nehnuteľnosti. Žalovaní zastúpení právnou zástupkyňou ani s jednou so žalobcom navrhovaných alternatív rozdelenia pozemkov nesúhlasili považujúc ich za rozporné so zákonom, SPF (za nezistených vlastníkov) s návrhmi žalobcu súhlasil. Účastníci svoje stanoviská takto prezentovali aj na pojednávaní konanom 26. februára 2015, ktoré potom okresný súd odročil pre účely doplnenia dokazovania „*zistením stanovisk obce a príslušného katastrálneho úradu aj pozemkového úradu k navrhovanej delbe*“, pričom k vyžiadaniu stanoviska od obce (či pozemky tvoriace predmet konania „*sú podľa územného plánu obce určené na výstavbu*“, vyjadriť sa k alternatívam ich delby

navrhnutým v konaní, objasniť pôvodný prístup, oznámiť dôvod zániku a plány výstavby verejnej komunikácie v lokalite) okresný súd pristúpil až po viac ako pol roku, t. j. 7. septembra 2015 a predmetné vyjadrenie mu bolo doručené 1. októbra 2015. Následne po 4 mesiacoch (3. februára 2016) si okresný súd vyžiadala aj stanoviská katastrálneho odboru a odboru pozemkového príslušného okresného úradu, pričom odpovede mu boli doručené 24. februára 2016 a 3. marca 2016. Súčasne s vyžiadaním označených stanovísk okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 24. marec 2016, ktoré bolo odročené na 19. máj 2016 z dôvodu vyžiadania stanoviska obce k zriadeniu cesty žalobcom. Okresný súd k vyžiadaniu stanoviska obce pristúpil mailom 11. mája 2016 a vyjadrenie mu bolo doručené 16. mája 2016. Pojednávanie konané 19. mája 2016 okresný súd opätovne odročil na 22. september 2016 „za účelom dožiadania na príslušné odbory Okresného úradu... s poukazom na dopĺňajúce stanovisko obce... k výstavbe prístupovej cesty“ a žalobcovi uložil oznámiť umiestnenie ním plánovanej stavby garáže. Žalobca 30. mája 2016 oznámil, že garáž bude postavená na pozemku v jeho výlučnom vlastníctve. Následne okresný súd odročil pojednávanie bez prerokovania veci na 21. október 2016 z dôvodu nezaodváženia stanovísk príslušných odborov okresného úradu, pričom k vyžiadaniu týchto pristúpil až 23. septembra 2016, t. j. po pôvodne stanovenom termíne pojednávania (stanoviská obdobné ako predchádzajúce mu boli doručené 14. a 19. októbra 2016). Pojednávanie konané 21. októbra 2016 bolo odročené po ukončení dokazovania pre účely vyhlásenia rozsudku na 16. november 2016.

Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že na pojednávaní konanom 16. novembra 2016 nebol vyhlásený rozsudok, ale okresný súd zrušil svoje skoršie uznesenie o ukončení dokazovania vo veci, pokračoval v ďalšom prerokovaní veci, pričom pojednávanie odročil pre účely doplnenia dokazovania na 15. december 2016 (žalobcovi uložil predložiť odborný posudok a žalovaným zmluvy o prenájme).

Ústavný súd zistil, že pojednávanie konané 15. decembra 2016 bolo odročené na neurčito.

III.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, a zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“).

15. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

16. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa CSP), resp. účastníkov konania (podľa CMP) a iných osôb, pričom v zmysle § 5 SSP sa okrem iných týmto základným princípom civilného sporového konania spravuje aj konanie pred správnym súdom. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

17. Povinnosť súdu konať bez priet'ahov vyplýva napríklad z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

18. V zmysle § 25 SSP sa citované ustanovenia Civilného sporového poriadku primerane použijú aj na konanie správneho súdu podľa Správneho súdneho poriadku, pričom povinnosť súdu konať bez priet'ahov vyplýva aj s ustanovení § 103 ods. 1 SSP, podľa ktorého ak sa konanie začalo, postupuje v ňom správny súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Účastníci konania sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky a dbajú na pokyny správneho súdu. Ďalej táto povinnosť správneho súdu vyplýva z § 105 ods. 1 SSP, podľa ktorého ak správny súd nariadi pojednávanie, pripraví ho tak, aby bolo možné rozhodnúť vo veci spravidla na jedinom pojednávaní, a z § 115 SSP, podľa ktorého pojednávanie možno odročiť len z dôležitých dôvodov alebo z dôvodu uskutočnenia neverejnej porady a vyhotovenia výroku rozhodnutia správneho súdu. Správny súd môže odročiť pojednávanie aj vtedy, ak to účastníci konania zhodne navrhnú.

19. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona (civilné mimosporové konania, pozn.) sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Povinnosť súdu konať v civilnom mimosporovom konaní bez priet'ahov je vyjadrená napr. aj v § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá, ďalej v § 31 CMP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní, ale aj v ustanovení § 34 CMP o vylúčení aplikácie okrem iných

ustanovení Civilného sporového poriadku o koncentrácii konania (vrátane sudcovskej koncentrácie konania).

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj s'ťažnost' s'ťažovateľov.

21. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmet posudzovaného konania (zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam) sa môže javiť po skutkovej stránke ako čiastočne zložitejší vzhľadom na potrebu vykonania znaleckého dokazovania. Avšak vzhľadom na to, že spory o priznanie uplatnených nárokov z bezdôvodného obohatenia tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, nemožno predmetnú vec v zásade po skutkovej ani právnej stránke hodnotiť ako zložitú.

22. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv s'ťažovateľov. Ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktorými by s'ťažovatelia mohli prispieť k zásadnému predĺženiu prebiehajúceho súdneho konania.

23. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci. Ústavný súd zistil priebeh namietaného konania tak, ako je tento opísaný v časti II tohto nálezu, a konštatuje, že konanie ako celok charakterizuje neefektívny postup okresného súdu, keď vo veci o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k pozemkom po viac ako

šiestich rokoch konania a dokazovania nebolo ani len raz vo veci meritórne rozhodnuté, pričom konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené.

24. Ústavný súd preto konštatuje, že postupom okresného súdu v posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

25. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

26. Ústavný súd v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

28. Sťažovatelia žiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 3 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých preťahoch v posudzovanom konaní. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu, nevyhovel.

29. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, je 71,50 € (§ 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 8,58 €. S poukazom na výsledok konania vznikol každému zo sťažovateľov nárok na úhradu trov za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v sume 240,24 € vrátane režijného paušálu, t. j. spolu u troch sťažovateľov v sume 720,72 €.

30. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

31. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2017